

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת ... לא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה.....1
- ב. היתה לה חמות אינה חוששת יצתה מליאה חוששת.....1
- א. קטן וקטנה ... יפה אמרת שאין חולצין.....2
- ב. לא תנשא ולא תתייבם ... לעצמה שלשה לחברתה לעולם ... שמא יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה.....3
- ג. ניתן לי בן במדינת הים ואמרה מת בני ואחר כך בעלי נאמנת מת בעלי ואחר כך בני אינה נאמנת וחוששין לדבריה וחולצת ולא מתייבמת ... בגרושה ... באמרה אני והוא נחבאנו במערה.....4
- ד. שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו.....5
- ה. לזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה.....6
- ו. נתייבמו ומתו היבמין אסורות להנשא.....6

דף קיט.

א. האשה שהלך בעלה וצרתה למדינת ... לא תנשא ולא תתייבם עד שתדע שמא מעוברת היא צרתה

האשה¹ שהלך בעלה וצרתה למדינת הים ואין לה בנים, ובאו עדים ואמרה שמת בעלה, הרי זו לא תתייבם ולא תנשא לשוק לעולם, עד שתדע אם ילדה צרתה או לא ילדה. ולהלן עמוד ב' יבואר בעזה"ת.

אשה² שמת בעלה והיה לו בן במדינת הים הרי זו מותרת לזר, ואין חוששין שמא מת הבן ששתי חזקות להתיר יש כאן, העמד הבן על חזקתו שהוא חי, והעמד האשה על חזקתה שאינה זקוקה.

ב. היתה לה חמות אינה חוששת יצתה מליאה חוששת

¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנו יג.

² לבוש שם.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אשה³ שאין לבעלה לא בן ולא אח, וחמותה וחמיה הם במדינת הים, ואפילו אם מעולם היו במדינת הים⁴ ומת בעלה, מותרת לינשא לשוק ואין חוששים שמא נתעברה חמותה וילדה זכר והיא זקוקה לו, שהרי זה ספק ספיקא⁵ אחד שמא לא נתעברה חמותה, ואפילו תאמר שנתעברה שמא ילדה בת ואינה זקוקה ליבם כלל, אבל אם יצתה חמותה מכאן והיתה מעוברת, שאין כאן אלא ספק אחד שמא בת שמא זכר, חוששים שמא זכר ילדה והיא זקוקה לו ואסורה לינשא לשוק.

א. קטן וקטנה ... יפה אמרת שאין חולצין

כבר נתבאר לעיל דף סא: שקטן – כשם שאין ביאתו קונה מן התורה בעוד שהוא קטן, שאין קניין לקטן מן התורה⁶, כך אין חליצתו חליצה, דאיש כתיב בה בחליצה ולא קטן, דכתיב (דברים כה פסוק ז) וְאִם לֹא יִחַפֵּץ הָאִישׁ לְקַחֲתָאֵת יְבִמְתּוֹ וְגו', ולפיכך קטן אינו חולץ עד שיגדיל, והוא שיהיה בן י"ג שנה ויום אחד, ויבדקוהו שהביא ב' שערות אחר שהגדיל⁷.

אבל אם הביא ב' שערות קודם שהגדיל אינו נחשב גדול על ידן, מפני שהם שומא ודרכן לנשר אלא א"כ יביא אחרות אחר שהגדיל, ומ"מ אם מוצאין לו שתי שערות אחר שהגדיל⁸ לא חיישינן שמא היו קודם לכן וסופן לנשר, ששומא לא שכיח.

וכן קטנה על אף שלענין יבום כשהיא מבת ג' שנים⁹ ויום אחד ביאתה ביאה לכל דבר, ואם בא עליה יבם קנאה קניין גמור והיא אשתו לכל דבר, ואם בא להוציאה מוציאה בגט. אבל לענין חליצה אינה חולצת עד שתגדיל, והוא

³ שו"ע ונו"כ שם קנז ט

⁴ פ"ת שם יג בשם נר"ב תניינא סימן קמ"ה

⁵ לבוש שם אולם בב"ש יא שם כתב מתוס' והנמק' שטעם ההיתר משום היא בחזקת היתר לשוק ורוב מסייע נמי היתר לשוק דרוב מפלת ויולדת נקבות, אבל אם יצאה מעוברת איתרע החזקה אדרבא קצת הוחזקה ליבם. ועיין פ"ת יד הביא שהנ"י הוסיף שם בטעם הדבר (והובא ג"כ בתיו"ט שם) דכיון שיצאת מלאה ועבר זמן לידתה אין אומרים שמא הפילה דה"ל כמיתה ואסיקנ' בפ' כל הגט דלשמא מת לא חיישי' וכיון שנסתלק מיעוט מפילות וחזקה דשוקא לא נשאר כאן אלא ספק דמחצה זכרים ומחצה נקבות ולפיכך יצאת מלאה חוששת עכ"ל

⁶ שו"ע ונו"כ שם קסז ג

⁷ כמ"ש בנדה מ"ו א' מ"ח ב' דלחליצה לא סמכין אחזקה דרבא. ביאור הגר"א שם ג

⁸ ואם חלץ אחר י"ג ולא נבדק ואחר זמן בדקו אותו ומצאו לו שערות אי מחזקי' אותו בגדול למפרע ע' בח"מ סי' ל"ה ומ"ש שם. פ"ת שם ב

⁹ שו"ע ונו"כ שם ד

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

שתהא בת י"ב שנים ויום אחד, ויבדקוה שהביאה ב' שערות. ואפילו בדיעבד אין חליצת קטנה חליצה¹⁰.

דף קיט:

ב. לא תנשא ולא תתייבם ... לעצמה שלשה לחברתה לעולם ... שמא יהא ולד בן קיימא ונמצא אתה מצריכה כרוז לכהונה

האשה שהלך¹¹ בעלה וצרתה למדינת הים ואין לה בנים, ובאו עדים ואמרה שמת בעלה, נתבאר שהרי זו לא תתייבם ולא תנשא לשוק לעולם עד שתדע אם ילדה צרתה או לא ילדה, לא תתייבם שמא ילדה צרתה, ולא תינשא לשוק שמא לא ילדה¹².

ואין אומרים שתחלוץ אחר ט' חדשים למיתת בעלה ותינשא לשוק ממה נפשך, שאם ילדה צרתה בחיי הבעל הרי היא מותרת לשוק, ואם לא ילדה בחיי הבעל והניחה מעוברת הרי כיון שכלו ט' חדשים ודאי כבר ילדה, ואם הולד בן קיימא הרי היא ג"כ מותרת לשוק, ואם אינו בן קיימא או שלא ילדה כלל הרי החליצה פוטרת אותה ומתירה לשוק, שחוששים שמא ילדה צרתה ולד של קיימא ואח"כ יבואו עדים ויעידו בן שהולד של צרתה הוא בן קיימא והחליצה אינה כלום, והיא שמא תינשא לכהן ויראה הרואה ויאמר חלוצה מותרת לכהן.

לפיכך אם היא גרושה כבר מאיש אחר, או חללה שכבר היא פסולה לכהן, תחלוץ אחר ט' חדשים ותנשא לשוק, אבל לא תחלוץ בתוך ט' ותנשא אפילו אחר ט', שמא מעוברת היתה צרתה והפילה, וכיון שהיתה צרתה מעוברת בשעה שחלצה לא היתה חליצה זו חליצה, דקי"ל חליצת מעוברת לאו שמה חליצה, לכך לא תחלוץ עד אחר ט'.

¹⁰ ב"ש שם ד. ונ"ל טעמא משום דחליצה בדידה תלה רחמנא וחליצה נעלו, ואיפטר בה את עצמה, ואין מעשה קטנה כלום. לבוש שם

¹¹ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנו יג

¹² אף על גב רוב מתעברות ויולדו' א"כ ע"פ הרוב היא פטורה מיבם חיישינן למיעוט משום חזקה מסייע' למיעוט ולא תחלוץ מטעם דאתה מצריך כרוז לכהונה. ב"ש שם יח

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

יש מהראשונים¹³ שמסתפק להתיר לחלוץ לאחר ט' חדשים גם אם אינה פסולה לכהונה אם תדור שלא תתחתן עם כהן.

ואשה שהיא עם בעלה כשמת, אינה צריכה להמתין רק צ' יום כשאר היבמות ותחלוץ או תתייבם ולא תחוש לצרתה שבמדינה אחרת הואיל ולא היה בעלה עמה¹⁴.

במה דברים אמורים שידוע שלא הניחה צרתה מעוברת כשהלכה ממנה או שנודע שלא ילדה אחר ט' חדשים שהלך בעלה ממנה, אבל אם אין ידוע אם הניחה צרתה מעוברת או לא או שילדה או לא הרי דינה כדין צרתה. ואם היתה אסורה לכהונה חולצת לאחר תשעה אבל תוך תשעה לא דילמא מעוברת צרתה וכמו שחליצת מעוברת לא שמי' חליצה כן חליצת צרת מעוברת אינה חליצה¹⁵.

הלך הבעל לחוד¹⁶ אין חוששין שמא נשא אשה, ומותרת אף להתייבם¹⁷.

**ג. ניתן לי בן במדינת הים ואמרה מת בני ואחר כך בעלי
נאמנת מת בעלי ואחר כך בני אינה נאמנת וחוששין
לדבריה וחולצת ולא מתייבמת ... בגרושה ... באמרה
אני והוא נחבאנו במערה**

כבר נתבאר לעיל דף קיח: שאשה¹⁸ שהלכה היא ובעלה לבר למדינת הים, ובאה ואמרה ניתן לי בן במדינת הים ומת בני ואח"כ מת בעלי, נאמנת ומתייבמת, שהרי מעמדת עצמה על חזקתה הראשון.

¹³ הרא"ש מובא בב"ש שם

¹⁴ ב"ש שם

¹⁵ בית מאיר שם

¹⁶ יש להסתפק אם בעלה שהה עם צרתה עשר שנים ולא ילדה ושוב הלך עם צרתה למדה"י אי גם בכה"ג לא תתייבם אי שייך גם בה רוב נשים מתעברות ויולדות וע' בתוספות יבמות פ' החולץ דף ל"ז בד"ה וזו הואיל ולא הוכר עוברת במ"ש דאין סבר' כלל לומר בנשים ששהו עם בעליהן כו' וע' במהרמ"ל שם ובתשו' נו"ב קמא סי' ס"ט ודוק. פ"ת שם כו

¹⁷ יש"ש וש"ג וכן מבואר בהסוגי' ואם יצא קול שהי' לו אשה ע' בריב"ש סי' תקט' משמעותו שלחלוץ מתירן טרם שיבדקו אחר הקול אבל לא להתייבם. בית מאיר שם ופ"ת שם כו מנו"ב תניינ' ס"ס קמ"ג

¹⁸ שו"ע ונו"כ שם יב

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

מת בעלי ואח"כ מת בני שילדתי שם, גם אם אין עדים כלל שהם מתו¹⁹, אינה נאמנת²⁰ להקל להתיר עצמה לשוק, וצריכה חליצה, אבל נאמנת להחמיר, ואינה מתייבמת דהא שווייה נפשה חתיכה דאיסורא ליבם, באמרה שהיה לה בן אחר מיתת בעלה.

במה דברים אמורים²¹ כשהיתה פסולה מתחלה לכהונה, כגון שהיתה גרושה כבר מאיש אחר או שהיתה חללה ולא תיפסל בחליצה זו יותר ממה שנפסלה כבר, או שאמרה במערה היינו כשמתו ולא היה שם שום אדם אצלנו, שאין לחשוש שמא יבואו עדים ויעידו שהוא כדבריה.

אבל אם אין כאן אחד מן הדברים הללו אינה חולצת²², שחוששים שמא אחר שתחלוץ יבואו עדים ויעידו שהדבר כן כמו שאמרה שהבעל מת תחלה, ונמצאה חליצה זו אינה כלום ותינשא לכהן ויראה הרואה אותה שחלצה ונשאת לכהן, ותיפוק מיניה חורבה שידמה שכל חלוצה מותרת לכהונה, כי לא ידע שבאו עדים והעידו כדבריה, לפיכך לא תחלוץ ולא תתייבם אלא תשאר בחזקת זקוקה כמו שיעצת, עד שיבואו עדים ויעידו שמתו תחלה בעלה או בנה.

ד. שתי יבמות זו אומרת מת בעלי וזו אומרת מת בעלי זו אסורה מפני בעלה של זו וזו אסורה מפני בעלה של זו

נשי שני אחים²³ שבאות ממדינות הים וכל אחת ואחת אומרת מת בעלי, ואין להם בנים, כל אחת אסורה לינשא לשוק, שאף על פי שכל אחת נאמנת על מיתת בעלה, מ"מ על מיתת יבמה שהוא בעלה של השנייה שהיא זקוקה לו אין לה עדות, והיא עצמה אינה נאמנת על מיתת יבמה ולסמוך על עדות יבמתה אשת יבמה שהיא תעיד ואומרת שמת בעלה, אף על גב שהיא

¹⁹ שתוס' ר"פ האשה כתבו דאיירי כאן דיש עדים דהעידו דמתו הבעל והבן מ"ה היא אינה נאמנת דאל"כ היא נאמנת במינו ד"ל ניתן לי בן ועדיין קיים או נאמנת כיון דהרוב מסייע לה דהרוב נשים מתעברות ויולדות מיהו למ"ש לעיל להרא"ש אפי' ע"א אין נאמן כ"ש היא בעצמ' וכן להרמב"ם דוקא ע"א או אשה לחברת' אבל לא היא לעצמ' וכן י"ל דתוס' כ"כ דווקא למ"ד דלא אזלינן אחר המיעוט אבל למסקנא דחיישינן למיעוט כמ"ש בסמוך תו אינה נאמנת לומר ניתן לי בן דחיישינן למיעוט. ב"ש שם יז

²⁰ כתב הרמ"ט ח"ש סימן פ"ג מי שבאה שמועתו מארץ רחוקה הרבה. והיה לו בנים כאן ומתו ולא נודע אם מת הוא קודם או הם אין לחוש לזה וחולצת. ואעפ"כ ראוי שתאסור עצמה על הכהנים ע"ש. באר היטב שם יד

²¹ לבוש שם וב"ש יז

²² והרי"ף והרא"ש השמיטו סוגיא זו דאיירי דוקא כשהיא פסול' לכהונה או חבושין יחדיו משמע דס"ל דלא קי"ל כסוגיא זו אף על גב דבהלך עם צרתו כתבו דוקא כשהי' אסורה לכהונ' דשם הרוב מסייע דהיא פטור' מיבם דרוב נשים מתעברו ויולדות ועדיין הוא חי משא"כ כאן הוא מת ואין רוב מסייע דמת אחר הבעל. ב"ש שם יז ועיין בית מאיר מש"כ על דבריו

²³ שו"ע ונו"כ קנח ה

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

נאמנת על עצמה אינה נאמנת עליה, שהרי היא מן הה' נשים שאינן נאמנות לגבי דידה שהיא יבמתה, הילכך שתיהן אסורות לינשא לשוק.

ואם יש אחים אחרים יכולות לחלוץ או להתייבס²⁴, שהרי נאמנות לומר מת בעלי להתייבס.

ה. לזו עדים ולזו אין עדים את שיש לה עדים אסורה ואת שאין לה עדים מותרת לזו בנים ולזו אין בנים את שיש לה בנים מותרת ואת שאין לה בנים אסורה

נשי שני אחים²⁵ שבאות ממדינות הים וכל אחת ואחת אומרת מת בעלי, ואין להם בנים אם יש לאחת עדים שמת בעלה ואפילו עד אחד²⁶ ולאחרת אין עדים כלל, את שיש לה העד אסורה משום יבמה שאין לה עדות על מיתתו, ושאין לה עדים מותרת, שעל בעלה היא עצמה נאמנת ועל מיתת יבמה יש עד אחד ונאמן.

יש לאחת בנים ולאחת אין בנים ולשתיהן אין עדים כלל, את שיש לה בנים מותרת שהיא נאמנת על מיתת בעלה, ושאין לה בנים אסורה שאין לה עדות על מיתת יבמה.

ו. נתייבמו ומתו היבמין אסורות להנשא

לא היו להם²⁷ לא עדים ולא בנים, והיו להם כאן שני יבמין ונתייבמו להם²⁸, ומתו היבמין האלו גם הם בלא בנים, אם יש להם אחים אחרים יתייבמו להם, ואם אין להם אחים אחרים אסורות לינשא לשוק, זו מפני בעלה הראשון של זו שאין לה עדות על מיתתו, וזו מפני בעלה הראשון של זו שאין לה עדות על מיתתו, ושלא עדיין הם חיים והרי הם זקוקות ליבום, אף על פי שכבר נתייבמו כל אחת בחזקת שמת בעלה, נאמנות היו הן אצל עצמן אבל

²⁴ כמבואר בשו"ע שם א

²⁵ שו"ע ונו"כ שם

²⁶ כ"כ הרמב"ם היינו לשיטת הפוסקים דע"א נאמן ולשיטת הרא"ש איירי בדאיכא ב' עדים וא"ל להרא"ש ל"ל הטעם דצרה אינה מעידה לחברתה ת"ל ע"א אין נאמן וצ"ל דה"א הואיל ונאמנת על עצמה דמת בעלה נאמנת על חברתה קמ"ל דא"י להעיד על הצרה

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ו

²⁸ שלענין יבום לא הוצרכו זו לעדות זו וזו לעדות זו, שהרי כל אחת נאמנת לומר מת בעלי שאתייבס.

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

אם באנו להתירה לזר אי אפשר להתירה לזר אלא ע"י עדות יבמותה שמעידה לה שמת יבמה, ואין יבמות מעידות זו לזו.

במה דברים אמורים כשמתו היבמין גם הם בלא בנים, אבל אם היו להם בנים מהם כל אחת מותרת לינשא לעלמא, שהרי עכשיו אין שום אחת מהן זקוקה לעדות חברתה, שאפילו אם היה בעל חברתה קיים אינה זקוקה לו להתייבם משום בעלה הראשון, כיון שיש לה בנים מאחיו שהיה בעלה השני, הרי היא לו עכשיו אשת אחיו שיש לו בנים ואסורה לו. וכן אם נתגרשו מן היבמין אחר שנתייבמו להם, דשוב אין שום אחת מהם צריכה לעדות חברתה שאפילו היה בעל חברתה קיים היתה אסורה לו, מפני שהיא גרושת אחיו ומותרת לזר.